

Aanbestedingskalender.nl presenteert

NATIONAL TENDER DAY

Aanbestedingskalender heet u van harte welkom
op de 9de editie van het National Tender Day

Vind. Win. Groei.

Alle aanbestedingen en het grootste aanbod aan commerciële bouwprojecten in één platform.

Krijg direct toegang tot:

- **Volledige projectdekking:** alle aanbestedingen en bouwprojecten van initiatief tot oplevering. Sneller gevonden met AI-ondersteuning.
- **Exclusieve databronnen:** meer dan 70.000 projecten per jaar en 15.000 geverifieerde besluitvormers die je nergens anders vindt.
- **Realtime meldingen:** dagelijkse e-mails en live notificaties geven je een voorsprong op de concurrentie.

Boek
een demo

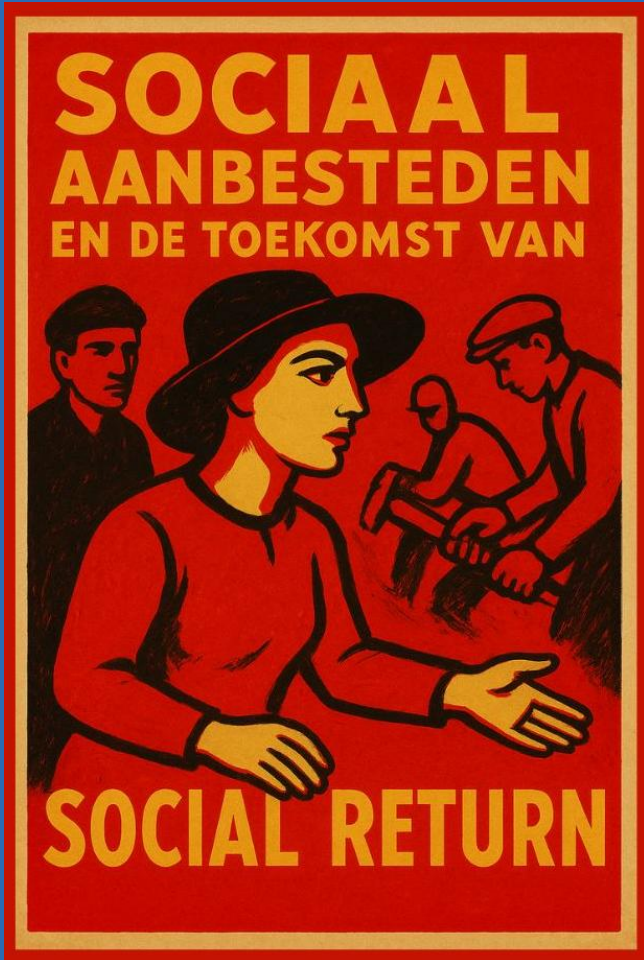

Aanbestedingskalender.nl presenteert
NATIONAL TENDER DAY

**HOLLAND
INKOOP
PROFESSIONALS**

Verleden en toekomst van Social Return

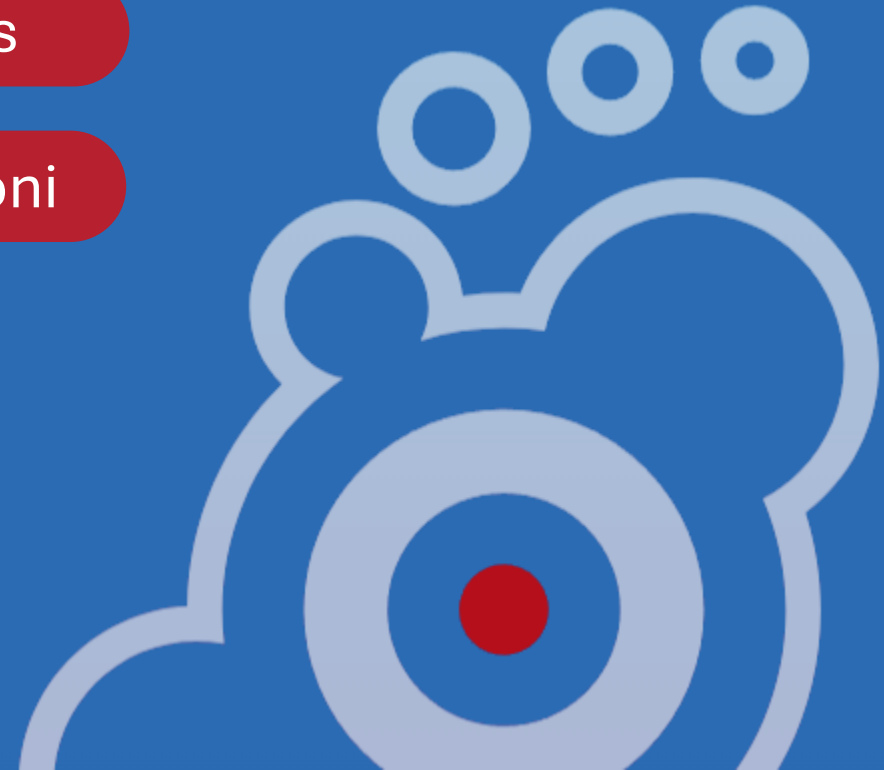

Van transactie naar transformatie

26.11.2025 | Utrecht | 10 jaar

Kim Schofaerts

Giancarlo Carboni

Wat brengt ons hier vandaag?

- Social Return heeft in de afgelopen 15 jaar een plek gekregen bij grote aanbestedingen van de overheid
- Maar de wereld verandert ook andere manieren om door middel van inkoop impact te maken en andere invalshoeken (sociaal ondernemen)
- Het komende uur in gesprek over het verleden, maar vooral ook de toekomst van social return en sociaal aanbesteden
 - Wat kunnen we leren en wat willen we achter ons achterlaten?
 - Wat werkte goed?
 - Wat liep vast?
 - Wat is echt onzin of lobby
 - Wat vraagt dit van inkopers en inschrijvers in de praktijk?

Stellingen: kaart opsteken
waar of niet waar?

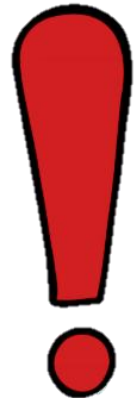
Social Return bestaat in het Engels

Waar of Onwaar?

Niet waar

In het Engels is *Social Return* een social clause, ook *SROI* wat wel een Engelse term is betekent geen 'social return'. In de UK wordt gesproken over *social value* als doel van een *social clause*.

De toepassing van social return is een wettelijke verplichting

Waar of onwaar?

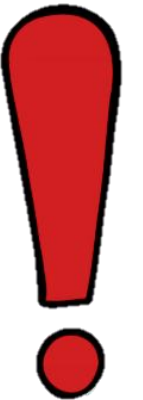

Onwaar

Anders dan de ambitie van de overheid om met aanbestedingen ook maatschappelijk rendement te creëren is er geen enkele wettelijke verplichting om 'social return' toe te passen of sociale doelstellingen bij inkoop een plek te geven. Uiteraard wel politieke en bestuurlijke doelstellingen.

Publieke inkoop wordt steeds vaker aan maatschappelijke doelstellingen gekoppeld (MVOI).

Uitgangspunt: proportioneel, realistisch en uitvoerbaar

Inkopen bij een sociaal ondernemer is social return

Waar of onwaar?

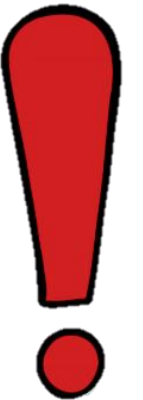

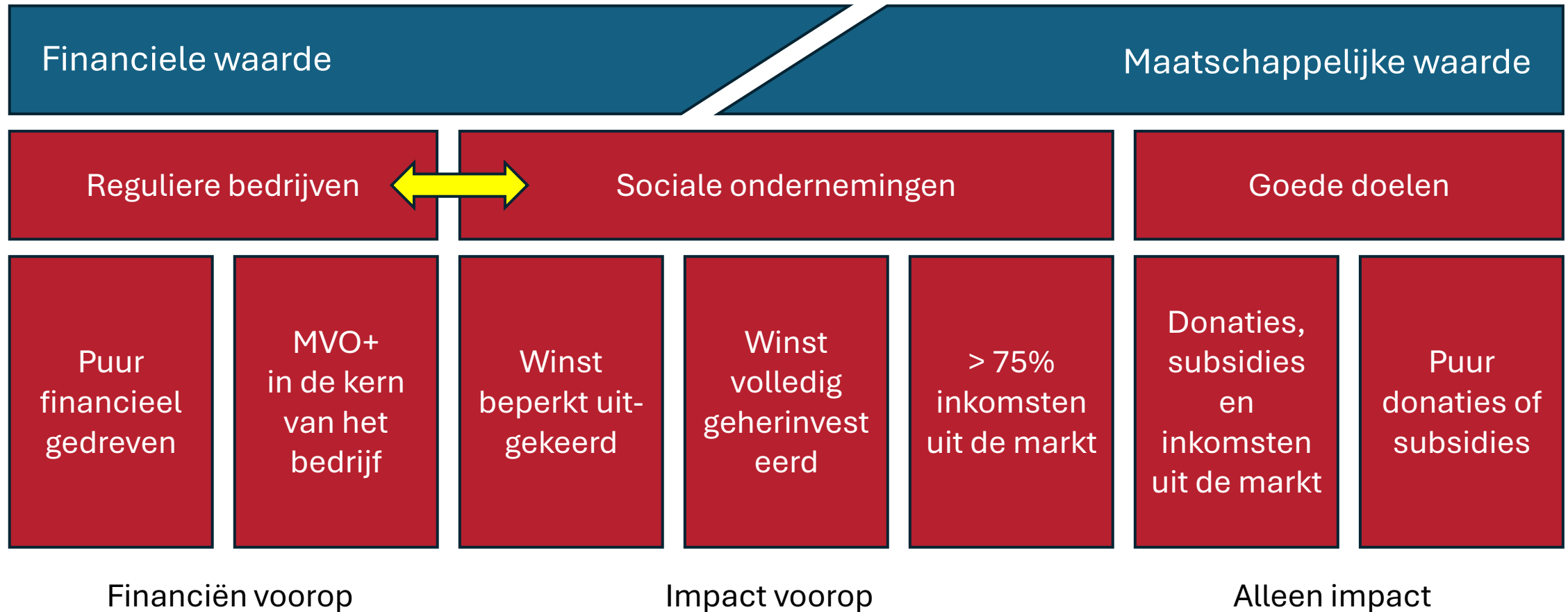
Waar én onwaar

Juridisch: Social return als eis aan opdrachtnemers dient een relatie te hebben met het voorwerp van de opdracht. Social return gaat in de kern over arbeidsparticipatie door doelgroepen. Formeel dient een sociale ondernemer dus gerelateerd aan de opdracht en arbeidsparticipatie een bijdrage te leveren.

Feitelijk: Veel overheidsinstellingen hebben beleid waarbij ze sociaal inkopen bij sociale ondernemers / sociale firma's toestaan als (alternatieve) invulling van social return.

Direct inkopen bij sociale ondernemingen wordt door veel overheden gestimuleerd.

Hoe het begon:

SR 2013

Artikel 1.4 lid 2 AW:

“De aanbestedende dienst of het speciale sectorbedrijf draagt zorg voor het leveren van zo veel mogelijk maatschappelijke waarde voor de publieke middelen bij het aangaan van een schriftelijke overeenkomst als bedoeld in het eerste lid”.

Beeld:

- Vaste percentages
- Vinkjes en verplichtingen
- Bureaucratie
- Relaties met Participatiewet
- Beeld: Social Return als een re-integratie-instrument en gaat vooral over werkplekken voor mensen die in de uitkering zitten

Het speelveld

Juridische kaders en bestuurlijke context

Proportionaliteit

Beoogde doelen

Strategie: *Inkopen met impact*

Tactiek: Social Return: *Maatwerk* bij Europese aanbestedingen

Uitvoering: Multidisciplinair *Organiseren*

Resultaat

Realisme ten aanzien van de mogelijkheden

Rendement / Impact

Aanbesteding is onder te verdelen in:

- Technische specificaties
- Uitsluitingsgronden
- Selectiecriteria
- Gunningscriteria
- Bijzondere voorwaarden
- Contractvoorwaarden

De ruimte voor het toepassen van sociale overwegingen in aanbestedingsprocedures is beperkt.

Beperkingen

Sociale overwegingen betreffende arbeidsomstandigheden gelden over het algemeen niet als technische specificaties of selectiecriteria.

Sociale overwegingen kunnen terugkomen in contractuele bepalingen voor de uitvoer van de opdracht bij bijzondere voorwaarden en gunningscriteria.

En bij aanbesteding van sociale diensten kan gebruik worden gemaakt van de bijzondere procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor sociale en andere specifieke diensten. *(artikel 2.38 ev AW)*

Hoe mag het worden toegepast?

Inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij de uitvoering van de opdracht als:

- > Contractvoorwaarde/uitvoeringsvoorwaarde
- > Gunningscriterium

En niet* als geschiktheids-/selectiecriterium want:
Deze criteria zijn bij wet vastgesteld.

** Alleen bij opdrachten waar dit als referentie zou kunnen dienen zoals bijvoorbeeld arbeidsbemiddeling.*

Klassieke invulling

- Er kunnen voorwaarden gesteld worden om bij de uitvoering van een opdracht langdurig werklozen, gehandicapten of jongeren in te zetten of om in opleidingsacties voor langdurige werklozen of jongeren te voorzien.
- Doel: extra werk(ervarings)plaatsen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast kan het bijdragen aan bezuinigingen op uitkeringen (schadelastbeperking)

Contracteis en 5% van omzet of loonwaarde

Wanneer loopt het vast

- Te veel focus op het beoogde resultaat (re-integratie), los van unieke (on)mogelijkheden aanbesteding
- Hang naar uniformering en vaste bouwblokken
- Weinig oog voor feit dat social return ook om Organisatie vraagt
- *Duivelelastiek* Sociale Impact

'Iedere aanbesteding, contract en onderneming is uniek'

DUIVELSELASTIEK SOCIALE IMPACT

FEITELIJKE MOGELIJKHEDEN ARBEIDSMARKT OF ALTERNATIEVE SOCIALE IMPACT

CITAAT
"Door middel van het stellen van sociale voorwaarden bij aanbesteding verbinden we economische activiteit aan de sociale ambities van het college"

AARD & MARGES WERK, DIENST OF LEVERING

CITAAT
"Bij aanbesteden moeten aanbestedende diensten het beginsel van proportionaliteit in acht nemen".

CITAAT
"De gemeente stelt hoge eisen bij de uitvoering van projecten. Die hoge eisen gelden ook voor het personeel, dit terwijl er in bepaalde sectoren een groot tekort aan vakkundig personeel"

GIDS PROPORTIONALITEIT EUROPEES RECHT EN (WETTELIJKE) REGELS

**JE KUNT EEN PAKEZEL
WEL FLITS NOEMEN,
MAAR DAT MAAKT HET
NOG GEEN RENPAARD**

Van Social Return naar Sociaal Opdrachtgeverschap

Bij aanbesteding nadenken over de mogelijkheden en methodieken om maatschappelijke impact te maken

- Door opdrachtgever (inkoop gaat over budget)
- Inkopers zijn instrumenteel
- Integraal MVOI in plaats van alleen 'social return'
- Verschillende technieken, bijvoorbeeld:
 - Alleenrecht
 - Voorbehoud sociale ondernemingen (art 2:82 Aw)
 - Afscheiden percelen
 - Gunningscriterium in combinatie met contracteis
 - 'Slim uitvragen' (anders dan contracties met vast %)

Enkele voorbeelden uit praktijk

- *Aanbesteding Personeelsdiensten* (gunningcriterium + contracteis)
- *Aanbesteding Energieservice* (afschieden perceel voor lokale sociale ondernemers)
- *Voorbehouden opdracht* (bespaaractie 9000 inwoners)
- *Slim uitvragen* – anders dan klassieke doelgroep (SWOM en Significant)

Beoordelingskader G3: Inkopen met Impact
Bij de puntentoeiening voor de maatregelen die u aanbiedt kijkt de beoordelingscommissie naar het 'totaalbeeld' van de volgende elementen:

Algemeen

- Hoe concreter de beschrijving is, hoe beter dit wordt beoordeeld;
- Hoe vollediger u alle gevraagde elementen beschrijft, hoe beter dit wordt beoordeeld;
- Hoe beter u bewijst dat de beschreven maatregelen effectief en haalbaar zijn, hoe beter dit wordt beoordeeld.

Het resultaat

- In hoeverre maakt de Inschrijver het aannemelijk dat (het resultaat van) de maatregel daadwerkelijk bijdraagt aan de doelstellingen van het thema social return? Hoe meer een maatregel naar het oordeel van de beoordelingscommissie bijdraagt aan deze doelstellingen, hoe beter dit wordt beoordeeld. Er wordt onder andere, maar niet uitsluitend, beter beoordeeld indien de maatregel realistisch en concreet omschreven wordt, goed onderbouwd is, bijvoorbeeld met concrete bewijzen uit eerdere opdrachten en/of onderzoeken (inclusief vermelding van vindplaatsen).

Samen werken aan sociale impact

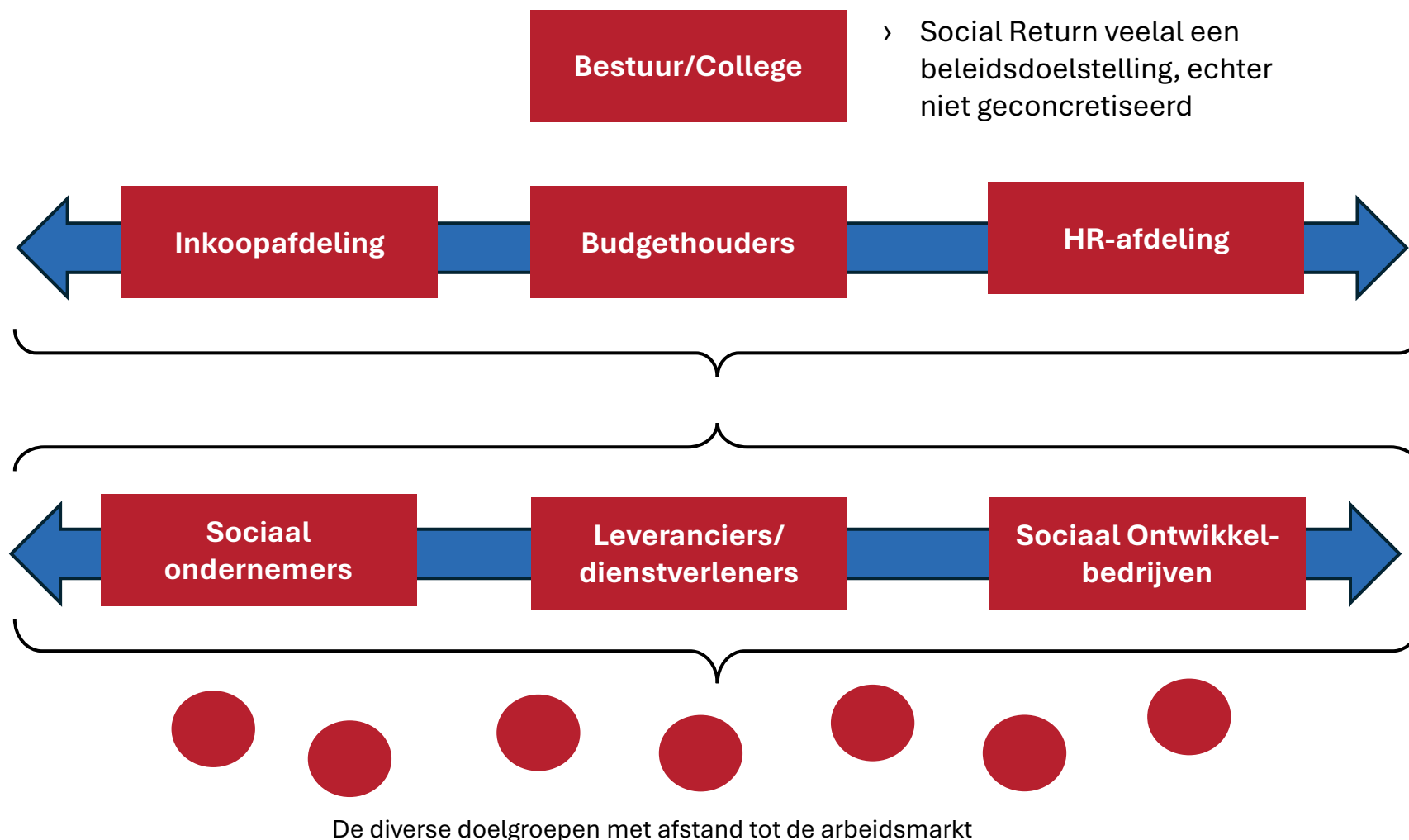

SIGNIFICANT GROEP
swom

Wat zien we in het SR-ecosysteem (landelijk)

- Eigenaarschap Social Return diffuus
- Invulling SR bij de markt leggen
- Waardering inzet SR verschilt
- Overzicht aanbieders fragmentarisch
- Positionering bij klant verschilt
- Verwevenheid in leveren van capaciteit aan elkaar
- Kunnen dezelfde doelgroep betrekken

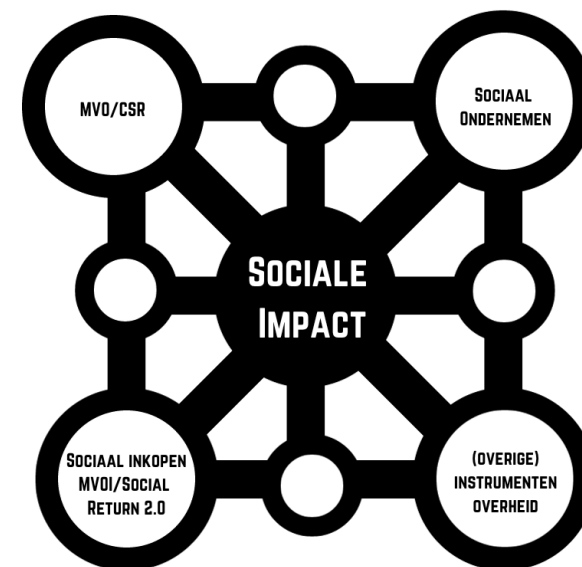
› Social Return veelal een beleidsdoelstelling, echter niet geconcretiseerd

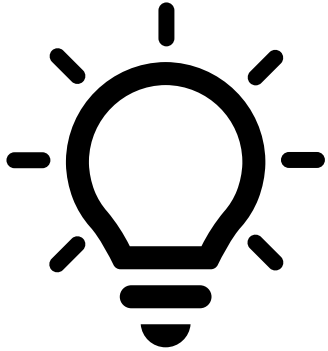
De evolutie van social return

De grenzen van Social Return

- Naast focus op sociaal opdrachtgeverschap (inkopen met impact), kijken naar wat in realiteit onder de vlag van een contracteis in praktijk mogelijk is: *win-win*
- *Spanning*: invulling sluit vaak (wel) aan bij MVO ambities van opdrachtgevers en opdrachtnemers, maar staat in praktijk steeds vaker los van unieke aanbesteding, opdracht en begrenzing aanbestedingsrecht. ‘De wal en het schip’
- ‘Maak van Social Return geen Kerstboom’, kijk hoe je de spreekwoordelijke koek (impact) groter kunt maken door middel van publieke, maar ook private inkoop (business to business)
- *Beweging richting Impactvol Inkopen* (MVOI) in plaats focus op social return als re-integratie of participatie-instrument sociaal domein, context is professioneel inkopen en aanbesteden

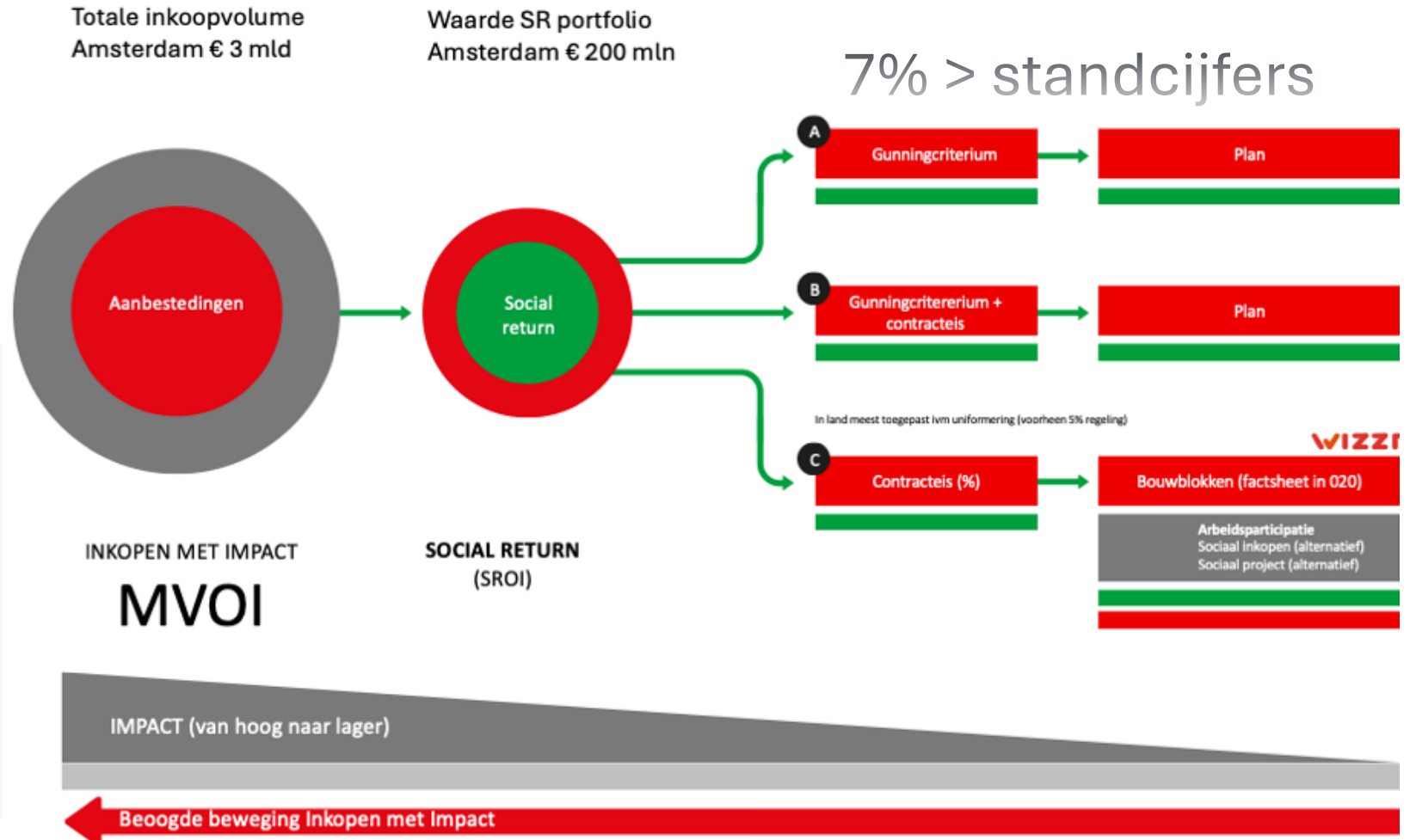

DE BEWEGING

Inkopen met impact

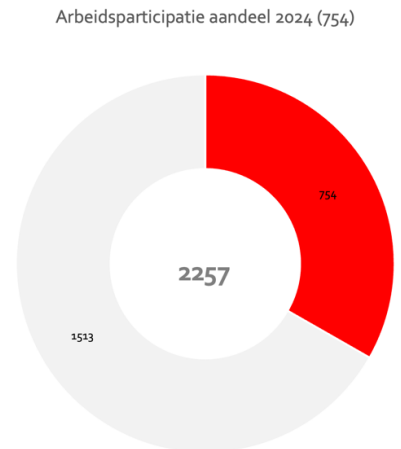
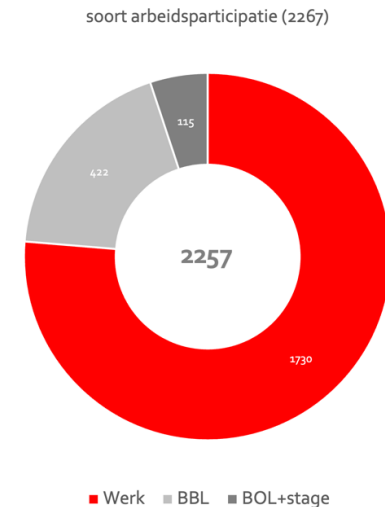
Bijlage: standcijfers Amsterdam

- **Aantal contracten met social return-verplichting op 31-12-2024:**
- 937 (2023: 900)
- **Totale waarde contracten op 31-12-2024:**
- € 203 miljoen (2023: € 115 miljoen).
- **Percentage ingevuld:** 40% (€ 81 miljoen), overige 60% nog in te vullen tijdens meerjarige looptijd (!) contracten

Invulling arbeidsparticipatie en toegevoegd 2024

Lopende contracten		937
Totale opdrachtwaarde waarop SR toegepast	€	5.515.490.835
Totale waarde SR	€	203.308.035
Ingevuld t/m 31-12-2024	€	81.265.894
Nog in te vullen	€	122.042.141
Ingevuld t/m 31-12-2024	€	81.265.894
SR invulling bij erkende Amsterdamse sociale firma	€	8.935.322
SR invulling bij Pantar	€	4.305.968
Arbeidsparticipatie en scholing	€	58.609.999
Sociale projecten en specifieke invullingen	€	9.414.605

Verschillende belangen

Raad

Bestuur

Bedrijfsleven
Impactondernemers
Sociaal ondernemers

Contractmanagement

Inkoop

Social return adviseur

Opdrachtgever

De opdrachtgever, inkoper en de ondernemer

Inkopers zeggen:

- We moeten rechtmatig handelen
- SR kan een kans zijn
- We willen impact, maar binnen kaders.

Ondernemers zeggen:

- We willen ruimte voor innovatie
- SR is een verplichting
- We maken impact, maar missen vertrouwen

Meten als gezamenlijke uitdaging?

Wat vinden de inkopers in de zaal?

Social return dient toegepast te worden in relatie tot de opdracht
(rode kaart)

of

alternatieve invullingen zijn juist in lijn met de ambitie om door
middel van inkoop impact te maken (groene kaart)

Wat vinden de verkopers in de zaal?

Social return dient toegepast te worden in relatie tot de opdracht
(rode kaart)

of

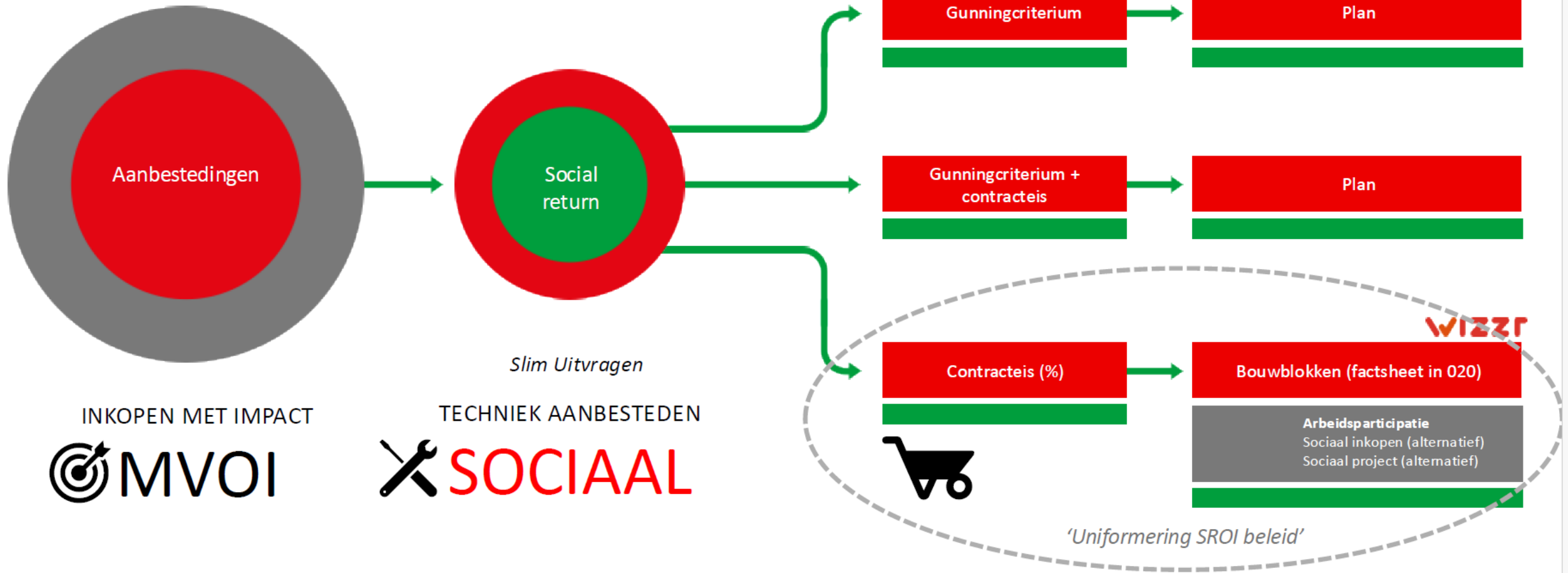
alternatieve invullingen zijn juist in lijn met de ambitie om door
middel van uitvoering van opdrachten impact te maken (groene
kaart)

Wat werkt in jullie praktijk (25 minuten)

In groepjes korte discussie. Ophalen ideeën op basis van volgende praatplaat en beelden.

1. Loslaten van verplichting SR stimuleert innovatie
2. Stoppen met Social Return is in veel gevallen een goed idee
3. In toekomst hebben we het niet meer over social return maar over inkopen met impact MVOI

Inkoopvolume

Wat horen we terug?

Van:

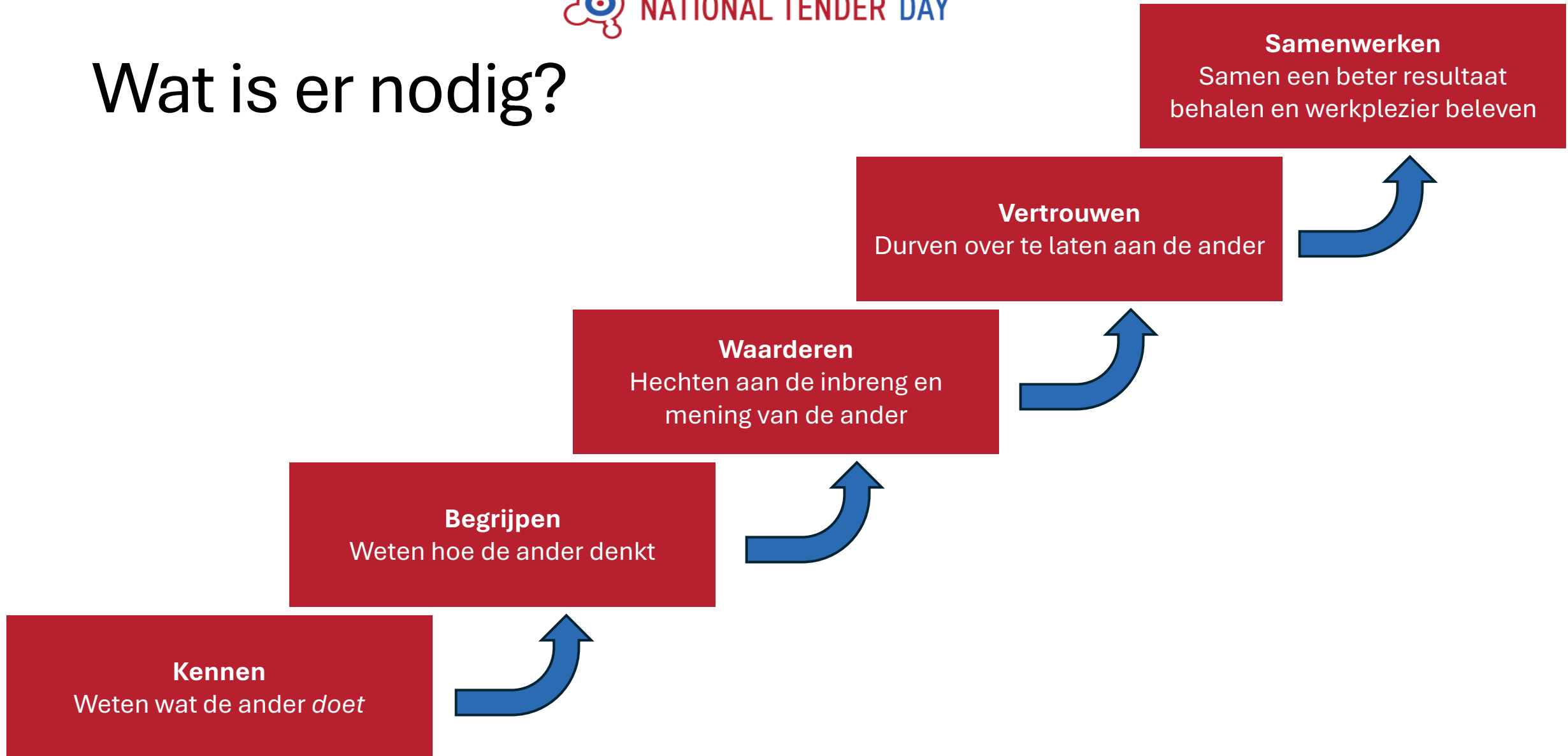
“Ouderwets” Beste prijs kwaliteitsverhouding

Wat zijn we bereid daar voor te investeren?

Wat is er nodig?

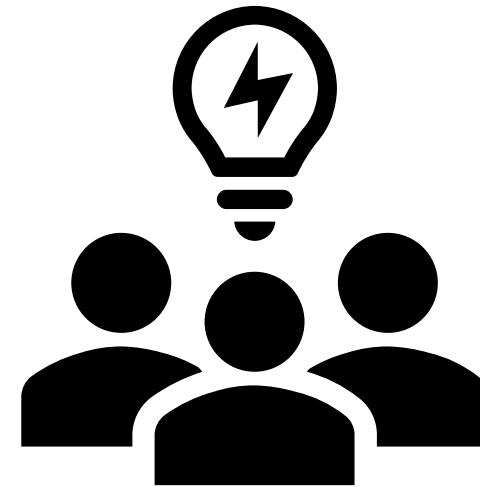

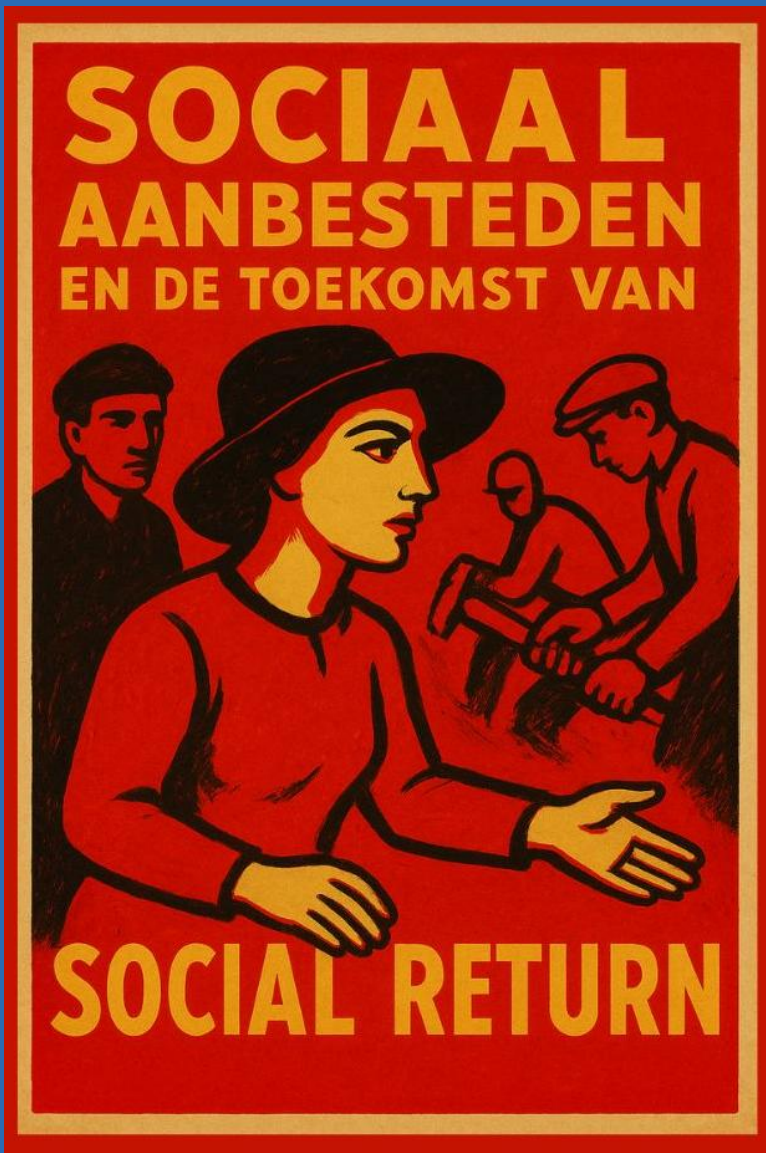
Afsluitend: ‘Van social return naar inkopen met impact’

- *Impact* – niet alleen PxQ bij aanbesteding, maar ook ambitie om maatschappelijke waarde mee te laten wegen;
- Social Return is onderdeel van MVOI;
- Geen vinkje, maar onderdeel inkoop als strategisch instrument om (ook) impact te maken;
- Maatwerk per opdracht met oog op publiek-private samenwerking, zoeken naar een win-win voor overheid en (sociale) ondernemers;
- *Begin met het eindresultaat voor ogen* (realisme, organisatie, investeringen)

Nieuwe inzichten?

- Wat ga jij morgen anders doen om impact te maken?

AANBESTEDINGSKALENDER•NL

Compleet voor iedereen

Voor degenen die graag achterliggende documenten en artikelen wensen te ontvangen stuur een mail naar:

kim@schofaerts.nl

26.11.2025 | Utrecht | 10 jaar

Aanbestedingskalender.nl presenteert

NATIONAL TENDER DAY

Hartelijk dank voor uw deelname aan de National Tender Day

Aanbestedingskalender
Bergpoortstraat 71,
7411 CL Deventer • Netherlands
T: +31 (0) 570 788600
www.aanbestedingskalender.nl

